

Πρός 'Επιτροπή Καταγραφής
'Από Λάσκαρη

'Αφορᾶ: 'Αντιστασιακή δράση

Είσαγωγική παρατήρηση: 'Οποιαδήποτε ἔκθεση για τὴν ἀντιστασιακή δραστηριότητα πρέπει νὰ εἶναι για λόγους ἀσφάλειας συνοπτική. Ἡ γενικότητα καὶ συντομία τῆς παρακάτω ἔκθεσης εἶναι ἐπίσης ἀποτέλεσμα τοῦ γεγονότος, ὅτι δὲν ἔχω στή διάθεσή μου τὰ ἔγγραφα καὶ τίς σημειώσεις, πού θὰ μοῦ ἐπέτρεπαν ἀκριβεῖς προσδιορισμούς. Προσπάθησα σύμφωνα μέ τή πρόταση τοῦ 'Αβραμίδη νὰ δείξω τή στρουκτούρα τῆς ἀντιστασιακῆς δραστηριότητας καὶ ὄχι νὰ ἐξιστορήσω τίς μέχρισήμερα προσπάθειες. Προσπάθησα νὰ περιοριστώ σέ διαπιστώσεις καὶ ὄχι σέ κρίσεις. Σκοπός τοῦ κειμένου εἶναι νὰ βοηθήσει τή συζήτηση, διορθώσεις ἀναθεωρήσεις εἶναι δυνατές.

'Αντίληψη τῆς δράσεως τοῦ εἰδικοῦ τμήματος ἔχω ἀπό τόν 'Οκτώβρη τοῦ 1970 μέχρι τὸ τέλος τοῦ 1972. Τίς περισσότερες φορές ἡ γνώση μου ἦταν ἀποτέλεσμα τῶν συζητήσεων μέ τὰ ὑπόλοιπα μέλη τοῦ τμήματος καὶ πληροφοριῶν πού φρόντισα κατά τὸ δυνατόν νὰ διασταυρώσω.

Τὸ παραπάνω χρονικὸ διάστημα μπορεῖ νὰ διαιρευθεῖ στίς ἐξῆς περιόδους: 1) μέχρι τόν 'Οκτώβρη τοῦ 70. Συμμετοχή τῶν ὑπευθύνων τῆς ΑΑ, 2) ἀπό 10.70 περίπου μέχρι μέσα 71 περίπου. Κατευθύνει ὁ Βλάσης. Σχηματίζεται εἰδική ομάδα μέ πρόσωπα συνεχοῦς ἀπασχόλησεως. Ὁ ἀριθμός τους κυμαίνεται. Τὰ πρόσωπα πού ὑποστηρίζονται χρηματικά φτάνουν ὠρισμένη στιγμή τὰ 6. 3) ἀπό μέσα 71 περίπου μέχρι μέσα 72 περίπου. Τόν Βλάση ἀντικαθιστᾷ ὁ Βικτωρας. Ἡ κατεύθυνση παραμένει κεντρική. 4) ἀπό μέσα 72 περίπου. Οἱ κατά τόπους ομάδες γίνονται αὐτόνομες. Τὸ συντονισμό τους ἀναλαμβάνει προσωρινά ὁ Στέφανος, πού ἀντικαθιστᾷ τόν 'Ιανουάριο 73 ὁ Πύρρος.

Στὸ χρονικὸ τοῦτο διάστημα πραγματοποιοῦνται διάφορες προσπάθειες. Οἱ πιὸ χαρακτηριστικές ἦταν: Δίκτυο Φραγκιά-Πελοποννήσιου-Κορωναίου, 'Αποστολή Βαλυράκη, 'Αποστολὴς ΑΑ, 'Εξοπλισμός 'Αδάμαστου, 'Εξεύρεση καὶ συγκέντρωση μέσων σέ κεντρικὸ μέρος.

Εἶναι γνωστὸ ὅτι καμμιά ἀπό τίς προσπάθειες τοῦτες δὲν ἀπέδωσε τὰ ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα. Στὴ πρώτη καὶ δεύτερη περίπτωση ἡ ἀποτυχία εἶχε διαλυτικές ἐπιπτώσεις.

'Η στρατηγική τοῦ εἰδικοῦ τμήματος δὲν ὑπῆρξε τὸ σύνολο τοῦ χρονικοῦ διαστήματος ἡ ἴδια. Ὁταν ὑπῆρχε ἡ ομάδα Φραγκιά τὸ πῆμα θεωροῦσε σὰ κύριο σκοπὸ τὴν ὑποβοήθηση τοῦ ἐσωτερικοῦ. 'Αργότερα θεώρησε, ὅτι ὁ ρόλος του εἶναι ἡ προετοιμασία καὶ ἀποστολὴ ομάδων στὸ ἐσωτερικὸ. Στόχος τῆς ἀντιστασιακῆς δραστηριότητας ἦταν ἀρχικὰ ἡ δημιουργία παρενοχλήσεων στὸ ἐσωτερικὸ. 'Αργότερα δημιουργήθηκε ἡ πεποίθηση ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα ἡ δημιουργία μακροχρονίων δομῶν καὶ ἡ ἐκτέλεση σημαντικῶν ἐνεργειῶν. Ἡ σκέψη μέ μικρότερες ἐνέργειες νὰ δημιουργηθῇ κλίμα συμπαθείας πρὸς τὴν ὀργάνωση δὲν ἐγκατελείφθηκε. Οἱ ὁδηγίες ἀπὸ τὴν ἡγεσία δὲν ὑπῆρξαν πάντα ξεκάθαρες.

Τὸ ἥθικὸ τῶν μελῶν δὲν ὑπῆρξε ποτέ ἰδιαίτερα καλὸ. Ξεκάθαροι συγκεκριμένοι στόχοι δουλειᾶς σπάνια ὑπῆρξαν καὶ ἐπομένως ἡ δουλειὰ περιστρεφόταν εἴτε γύρω ἀπὸ τίς ἐντολές τοῦ συντονιστῆ εἴτε ἀπὸ τὸ πρόβλημα πού ἀνέκυπτε κατά τὴν ἐκτέλεση τῆς μιᾶς ἢ ἄλλης ἐντολῆς. Ἡ προθυμία ἦταν μέτρια. Ἡ πεποίθηση για τὴν ἀναγκαιότητα τῆς δουλειᾶς γενική, συνοδευόταν ὁμως ἀπὸ γενική ἀμφισβόλια ἂν μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθεῖ κάτι σημαντικό, ὅτι ἡ ὀργάνωση θὰ μπορέσει νὰ ἐπηρεάσει τὴν ἐξέλιξη. Οἱ σχέσεις μεταξύ τῶν διαφόρων συνεργατῶν ἦταν ἀρκετές φορές τεταμένες.

Τὸ εἰδικὸ τμήμα ἀποτελεῖται ἀπὸ πυρήνα προσώπων, πού στὸ παραπάνω διάστημα δέ μπόρεσε νὰ διευρυνθεῖ. Προστέθηκε μόνο ἓνα πρόσωπο,

άν εξαίρεσουμε όσους εύκαιριακά συνεργάζονται. 'Αντίθετα αποχώρησαν ή εκδιώχτηκαν άρκετοί. Τά κριτήρια εισόδου στο πυρήνα υπήρξαν άσαφη, άλλοτε άύστηρά, άλλοτε άνύπαρκτα. 'Ο αριθμός εκείνων που συνεργάζονται άμεσα δέ θά πρέπει νά ξεπερνά τά 15 πρόσωπα.

Οί συνεργαζόμενοι μέ ελάχιστες εξαίρεσεις εργάζονται για νά καλύψουν τίσ ανάγκες του βιοπορισμού. Δέ μπορούν έπομένως νά αφιερώσουν παρά λίγο χρόνο στη δουλειά. Είναι τοπικά δεμένοι. Τουτό είχε σαν αποτέλεσμα εξααιρετικά βραδυ ρυθμό στη διεκπεραίωση τών εργασιών.

Στήν αρχή του χρονικού διαστήματος οί διάφοροι υπεύθυνοι ήταν διασκορπισμένοι σε ολητήν Εύρώπη. ^{Εκδιώχθηκε και έπιτεύχτηκε} ^{απόλογιστική} ή συγκέντρωσή τους σε ένα μέρος. Η κεντρική καθοδήγηση από ένα πρόσωπο υποχρεωμένο νά λογοδοτεί άρκετό καιρό μετά από τή κάθε ενέργεια του δέν καρποφόρησε έπλσης. Είχε σαν αποτέλεσμα είτε έσφαλμένες ενέργειες λόγω άπροσεξιών του καθοδηγητού είτε τή παράλυση του τμήματος λόγω της αδυναμίας του συντονιστού νά συνεργαστεί μέ άλλα πρόσωπα.

Οί λίγες προσφορές εντάξεως από τρίτα πρόσωπα κριθήκαν από τους υπεύθυνους ως μή σοβαρές. Τούς υπεύθυνους διέκρινε όμως και ή τάση νά μή διευρύνουν τόν κύκλο τών συνεργαζομένων.

Η σύνδεση του τμήματος μέ τήν υπόλοιπη όργάνωση δέν υπήρξε ποτέ καλή. Οί κατά καιρούς υπεύθυνοι θεωρούσαν ότι υποχρεούνται νά λογοδοτούν μόνο στον Άγησίλαο, έγραφαν για τουτό τά υπόλοιπα όργανα λίγο ως πολύ "στά παληά τους τά παπούτσια". Από τήν υπόλοιπη όργάνωση έκφράστηκε άρκετές φορές ή γνώμη, ότι τά μέλη του τμήματος τρώνε άσκοπα λεφτά.

Τό τμήμα δέν είχε ποτέ στη διάθεσή του τόσα χρήματα όσα θά ήταν άναγκαία για νά διεκπεραιωθούν οί δουλειές χωρίς τριβές. Είχε όμως πάντοτε χρήματα στη διάθεσή του, που πολλές φορές ξοδεύτηκαν χωρίς πρόγραμμα, για τουτό και άσκοπα.

Η ποιότητα τών προσώπων που συμμετείχε σε σχέση πάντα μέ τό αντικείμενο τής δουλειάς δέν ήταν ικανοποιητική. Άξιοποιήσιμες τεχνικές γνώσεις είχαν μόνο ένα ή δύο πρόσωπα.

Ο βασιικός σκοπός, ή δημιουργία πυρήνων στο έσωτερικό έπιτεύχτη

‘Ο πυ-
ρήνας
τουτος
έξαιρε-
τικά ά-
νομοιο-
γενής
διασ-
τήθηκε.